

آیا اسمها معرف شخصیت شماست؟

تصور این که فردی با نام «متین مودباسم» سر کوچه‌ها بایستد و زورگیری کند، خیلی با تصورات رایج ما غریبه است. ما انتظار نداریم این فرد خیالی، لاتی حرف بزند یا رفتارهایی به دور از شأن و ادب داشته باشد.

تصور این که فردی با نام «متین مودباسم» سر کوچه‌ها بایستد و زورگیری کند، خیلی با تصورات رایج ما غریبه است. ما انتظار نداریم این فرد خیالی، لاتی حرف بزند یا رفتارهایی به دور از شأن و ادب داشته باشد. به این آدم می‌آید که یک انسان وارسته، یک استاد دانشگاه یا معلم باشد. البته شاید در دنیای واقعی این افراد با چنین اسامی بامسمایی، اصلاً شبیه اسمشان برخورد نکنند، بلکه، باه، عممه، انگا، انتظار، دایم، افاد، فتا، د، خه، نامشان، داشته باشند. برعکس این قضیه هم رایج است. وقتی با افرادی با نام‌های خشن برخورد می‌کنیم، ناخودآگاه انگار انتظار داریم فردی با روحیه‌ای خشن جلوی ما قد بکشد، در حالی که شاید آن فرد، روحیه‌ای بسیار آرام و مسالمت‌آمیز داشته باشد. اینها قاعده‌هایی کلی نیست و تا دلتان بخواهد می‌شود از دل آن مثال نقض درآورد. این پیشداوری‌ها بیشتر نوعی شرطی شدن ذهن در برابر معانی اسم‌های مختلف است که البته با توجه به فرهنگ رایج هر منطقه، این تداعی نام‌ها با هم تفاوت دارد.

در این گزارش، سعی کرده‌ایم به این سوال پاسخ دهیم که آیا مثلاً وقتی فردی نام کوچکش «شجاع» است، او واقعا در زندگی واقعی‌اش هم این خصلت پسندیده را دارد یا فردی که مثلاً اسم فامیلی‌اش «نگران» است، آیا در زندگی شخصی‌اش هم نگرانی را به دوش می‌کشد؟

تاثیر خودآگاه اسامی روی شخصیت افراد

دکتر فرید فدایی، مدیر گروه روانپزشکی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی در گفت‌وگو با جام جم معتقد است نام‌ها می‌تواند تاثیر مستقیمی بر شخصیت افراد بر جای گذارد: «کمتر کسی پیدا می‌شود که دنبال معنی اسمش نگرند. همین که افراد معنی اسمشان را فهمیدند، خیلی اوقات به طور خودآگاه تلاش می‌کنند رفتاری مطابق با نامشان داشته باشند. مثلاً فردی که نامش رستم است، کافی است معنی اسمش را جستجو کند، آن وقت در رفتارهایش تلاش می‌کند شخصیتی نزدیک به این پهلوان داشته باشد، اگرچه احتمال دارد استثناهایی هم برای این قضیه پیدا شود.»

این تاثیر خودآگاه، تلاشی است که خیلی اوقات آگاهانه آن را انجام می‌دهیم که هر چه بیشتر و بیشتر شبیه اسم مان شویم. در گذشته هم نام‌ها مطابق شغل و شخصیت افراد انتخاب می‌شد و شاید این کوشش امروز ما را هم بشود در امتداد این فرآیند تحلیل کرد. مثلاً همه می‌دانیم اغلب نام‌های خانوادگی که در گذشته به ما رسیده، حاکی از شغل، پیشه، جایگاه اجتماعی و منطقه سکونت نیاکانمان بوده است. یعنی در قدیم هم نام‌ها با طبقه اجتماعی افراد کاملاً همخوانی داشته و به نوعی نام خانوادگی هر فرد، معرف شخصیت واقعی او بوده است.

بازی نام‌ها با ناخودآگاه انسان

این که افراد در کوششی آگاهانه تلاش کنند که ویژگی‌های مستتر در نامشان را روی شخصیت‌شان پیاده کنند، اتفاقی است که برای همه نمی‌افتد، ولی نام‌ها می‌توانند به شکل ناخودآگاه، تاثیرات جدی روی شخصیت افراد بگذارند که قابل کتمان نیست. دکتر فدایی به گوشه‌ای از این تاثیرات اشاره می‌کند و می‌گوید: وقتی فردی در طول زندگی‌اش، نام خودش را بارها و بارها می‌شنود، ناخودآگاه این اسم، ملکه ذهنش می‌شود و تاثیر جدی در روحیه‌اش می‌گذارد.

به گفته فدایی، حتی در تحقیقات هم مشخص شده معمولاً افرادی که نام خانوادگی‌شان با حروف ابتدایی الفبا شروع می‌شود، استرس کمتری دارند؛ زیرا در صف مدارس، ادارات و نهادهای دیگر خیلی زودتر از بقیه، کارشان راه می‌افتد و چندان منتظر نمی‌مانند، اما آنهایی که با حروف پایانی شروع می‌شود، استرس بیشتری دارند.

تاثیر معانی نام‌ها روی ناخودآگاه افراد، به گفته این روانپزشک، احتمالاً بروز یک سری رفتارها را بیشتر می‌کند: «معمولاً وقتی فردی نامی خشن دارد، ناخودآگاه روحیه خشنونت بر او غلبه خواهد کرد، ولی اسامی‌ای که بر مهربانی انسان تاکید دارند، خواه ناخواه روحیه مهربانی را در ضمیر ناخودآگاه افراد ایجاد می‌کند. البته اینها قواعد کلی نیست، فقط منظور این است که نوع اسامی، احتمالاً بروز رفتارهای خشن یا پرمحبت را افزایش می‌دهد.»

یا وقتی فردی به دلیل نامش در کودکی مورد تمسخر دیگران قرار گرفته، همین معنی اسم او، بخش ناخودآگاه انسان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. حتی به باور فدایی، وقتی شخصی نامش از اصلاحات بیگانه و نامانوس فارسی گرفته شده باشد، احتمال غرزدگی در او بیشتر خواهد بود.

نام فرزندان، تداعی رویای والدین است

اسم‌هایی مثل «دختربس» یا «قزبس» در گذشته‌ای نه چندان دور متداول بود. به گفته فدایی، خیلی اوقات نامگذاری فرزندان، تداعی‌کننده آرزوها امیال، فرهنگ و رویاهای ذهنی والدین است. مثلاً چون در گذشته به شیوه سنتی فکر می‌کردند و علاقه مند به پسر بودند نام دخترشان را «دختربس» می‌گذاشتند تا فرزند بعدی‌شان پسر شود.

اما حالا در عصر جدید، این دیدگاه در خیلی از خانواده ها منسوخ شده و والدین نامی برای فرزندانشان انتخاب می کنند که خودشان احساس آرامش و رضایت داشته باشند یا نامی انتخاب می کنند که دوست دارند فرزندانشان در آینده با آن ویژگی و شخصیت شناخته شود.

بازی اسم ها با شخصیت انسان، تمام شدنی نیست و حتی شاید روزی برسد که به دلیل اثبات تاثیرات مخرب یک نام روی شخصیت و روح انسان، استفاده از یک اسم در جامعه ممنوع شود تا سلامت روانی جامعه به هم نریزد!

امین جالوند

جامعه